

Från Arktis till Arga flodens dal

BILDER: GERARD WILLEMSSEN

För några år sedan besökte några unga lisu Kiruna för att möta samiska ungdomar. Mitt i den vackra vårvintern fick de uppleva Sápmi.

I Kina bor det förutom kineser en hel rad olika minoritetsbefolkningar. I Yunnan-provinsen finns majoriteten av dessa minoritetsfolk, varav lisufolket är ett av dem. En liten grupp lisu har varit på besök hos unga samer i Kiruna, och besöket har återgäldats, berättar Gerhard Willemsen som har medverkat i utbytet.

De flesta lisu bor i Kina, cirka 600 000, men de finns också i Thailand, Myanmar och Indien. Största delen lisu bor i Nujiangdalen, en lång dalgång mellan höga berg som ligger nära den burmesiska gränsen. Området är oerhört svårtillgängligt och domineras av den vilda Nujiangfloden, även kallad "den vilda floden", som skär djupt in i landskapet. Många byar är placerade högt upp i bergen, för att man på så sätt ska vara på säkert avstånd från diverse förtryckare och rövarband. I samma dalgång bor även det lilla nufolket. De är endast cirka 26 000 individer.

Lisufolket har ett eget språk som är helt olik kinesiska. Språket tillhör den tibeto-burmesiska språkgruppen och är släkt med bland annat yi, ett av de andra minoriteternas språk. Alfabetet, som även det skiljer sig helt från det kinesiska, utvecklades i början på 1900-talet av den förste missionsären bland folket, James Fraser, och är numera officiellt erkänt av myndigheterna. Missionsarbetet har bidragit till att nästan hälften av alla lisu idag tillhör den officiella kinesiska kyrkan.

KINESER TOG KONTAKT

Ett kinesiskt kulturcentrum som arbetar med bland annat kulturella utbyten tog kontakt med mig och Missionskyrkan för några år sedan. Resultatet blev ett alldeles speciellt utbytesprojekt mellan samer och lisu, vilket i början av 2005 ledde till att en liten grupp lisu kom till Kiruna och var tillsammans med en grupp unga samer några veckor.

Under besöket fick de bekanta sig med olika aspekter av den samiska kulturen. Det blev besök i rengärdet, hos olika samiska institutioner, som bland annat Sametinget, samt vid det samiska utbildningscentret i Jokkmokk och Sameteatern i Kiruna. Det blev trivsamma möten i *lavvu* (tältkåta), och det blev lek och skoj i snön, som fanns rikligt av denna mars-månad. Dessutom anordnades en konsert med både lisu och samiska inslag, och en lisu-samisk gudstjänst, där lisu, samiska och engelska var de viktigaste språken.

Året därpå hade först jag tillfälle att besöka Nuijiang och senare kunde samma grupp unga samer som var med i Kiruna åka till Yunnan och Nuijiang och besöka lisuungdomarna i deras byar. Några av de unga familjer jag besökte bodde i en by högt upp i bergen norr om staden Fugong i Nuijiang. Här bodde människor i enkla hus, precis som jag hade sett i andra byar längre ner, och de var mycket gästvänliga. Det bjöds på mycket sång och musik – precis som i alla andra möten med lisu i olika byar. Lisu är ett sjungande folk. Många hade på sig den vackra lisudräkten, och vid tillfälle hade även jag det. Det var en skillnad gentemot den samiska kulturen: som icke-same förväntas man inte bära kolt. Men mina lisuvänner menade att jag hedrade deras kultur genom att ta på mig deras dräkt, som de gav mig i present.

ARRANGERADE UTSTÄLLNING

I samband med besöket arrangerade lisugruppen och samer en utställning med namnet "From the polar to the valley", från Arktis till dalgången, om lisukulturen och samekulturen. Utställningen visades i Yunnans huvudstad Kunming. Det var med all säkerhet första gången det visades någonting om samisk kultur i Yunnan!

Kontakter mellan olika urbefolkningar är viktiga. Även om de lever i så olika länder som samer och lisu gör, så har de mycket gemensamt. Att vara ursprungsfolk och att ha sin egen kultur och sitt språk som skiljer sig från landets officiella och från majoritetsbefolkningen, skapar en samhörighet folken emellan. Att försöka värna om den egna kulturen som minoritetsfolk i ett majoritetssamhälle är inte lätt alla gånger. Då gäller det att lära av varandra och uppmuntra varandra.

Jag tror att denna typ av utbyten är oerhört viktiga. Det skapar förståelse mellan olika kulturer. Det hjälper oss som bor i ett land som Sverige att tänka lite bredare.

Gerard Willemsen

Två urbefolkningar möttes. Trots stora skillnader fann de många likheter hos varandra.

Lisu sjunger och dansar gärna. Här framträder en grupp i Fugongområdet i Nuijangedalen.

Utanför lisubyns kyrka möttes vi, där utsikten var storslagen. Författaren här i lisukläder.